

---

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

כלכלה, מלחמה ושלום - 58319

תאריך עדכון אחרון 26-10-2014

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: יחסים בינלאומיים

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 3

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר ניצן פלדמן

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: [nozafeld2000@yahoo.com](mailto:nozafeld2000@yahoo.com)

שעות קבלה של רכז הקורס: יום ג' 14:15

מורי הקורס:

### תאור כללי של הקורס:

המשבר הפיננסי שפרץ בשנת 2008 והמיתון הכלכלי שבא בעקבותיו עוררו שאלות נוקבות ביחס לרבות מתפיסות העולם הכלכליות וביחס להסדרים המוסדיים שמעצבים את המערכת הכלכלית הבינלאומית. הואיל ופתיחותן של מערכת הסחר ושל מערכת הפיננסים הבינלאומית תרמו להיווצרות המשבר ולהעצמתו, התגברו בחמש השנים האחרונות הקולות שביקרו את תהליכי גלובליזציה הכלכלית ושהציעו לסגת ממנה. לצד קולות אלו, הציגו רבים ממנהיגי המדינות המתועשות את החשש כי נסיגה מתהליכי הגלובליזציה הכלכלית לא רק שתפגע בצמיחה העולמית, אלא שהיא אף תערער את היחסים הפוליטיים בין מדינות העולם. על רקע דיון זה – שרק הולך ומתגבר עקב הקושי לחזור למתווה של צמיחה בת-קיימא – מתחדד הצורך להבין טוב יותר כיצד תהליכים כלכליים משפיעים על היחסים הבלתי-הרשיון הראשון של הקורס נלמד כיצד הגישות המובילות ביחסי קושרות בין מדינות הכלכלית של מדינות לבין יחסיהן עם מדינות אחרות. הדיון התיאורטי יתייחס לשאלות הבאות: האם הנהגת מדיניות כלכלית ליברלית מקטינה את רצון של מדינות להילחם? האם הרחבת קשרי הסחר וההשקעות בין מדינות אכן משפרת את יחסיהן? האם העמקת החשיפה לתהליכי ליברליזציה פיננסית מייצבת או מערערת את המערכת? כיצד הגלובליזציה של הפיננסים משפיעה על יכולתן להנהיג מערכת סנקציות יעילה נגד מדינות אחרות? לאחר מכן נבחן אמפירית כיצד תהליכים פוליטיים בינלאומיים משפיעים על מצבן הכלכלי של מדינות ועל קשריהן הכלכליים עם מדינות אחרות. חלקו השני של הקורס יוקדש למשבר הפיננסי שפרץ בשנת 2008 ולהשפעתו על היחסים בין מדינות. במסגרת הדיון נתייחס לסוגיות הבאות: כיצד הגלובליזציה תרמה להיווצרותו ולהעמקתו של המשבר; השפעת המשבר על יחסי העוצמה במערכת, השפעתו על היחסים בין סין לארה"ב; השפעתו על היחסים הפוליטיים בין חברות האיחוד האירופי; השפעתו על יכולתן של חברות רב-לאומיות לתרום לעיצוב מדיניות חוץ.

### מטרות הקורס:

הקורס נועד לחשוף באופן מפורט את הקשר הדו-כיווני בין תהליכים כלכליים לבין יחסיהן הפוליטיים של מדינות במערכת.

### תוצרי למידה

#### בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. לזהות את ההשפעות האפשריות של אינטראקציות כלכליות על היחסים בין מדינות.
2. לנתח את ההשפעות של אלימות פוליטית על שווקים פיננסיים ועל דפוסי סחר.
3. להשוואת באופן ביקרתי בין גישות שונות המתייחסות לקשר בין כלכלה לבין מלחמה.
4. להגדיר ולהבין מונחי מפתח בספרות הסנקציות.
5. להכיר את הגורמים השונים לפריצתו של המשבר הפיננסי.
5. לתאר את התהליכים הכלכליים-פוליטיים שהתעצבו לאחר המשבר

### דרישות נוכחות (%) :

80

### שיטת ההוראה בקורס:

---

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. מבוא
2. ליברליזם מסחרי והשלום הקפיטליסטי
3. ביקורת הריאליזם והמרקסיזם
4. מלחמות העולם
5. השפעות כלכליות של מלחמות
6. מלחמת עיראק השנייה כמקרה בוחן
7. הכלכלה הפוליטית של המלחמה הקרה
8. סנקציות בינלאומיות
9. הגלובליזציה והמשבר הפיננסי
10. שיתוף פעולה בצל המשבר הפיננסי
11. משבר החובות
12. קרון הון ממשלתיות
13. סיכום

חומר חובה לקריאה:

2. מ"השלום המסחרי" ל"שלום הקפיטליסטי"  
Gartzke, Erik, and Quan Li. 2003. War, peace, and the invisible hand: Positive political externalities of economic globalization. *International Studies Quarterly* 47 (4): 561-86.
- McDonald, Patrick J. 2009. *The invisible hand of peace: Capitalism, the war machine, and international relation theory*. Cambridge: Cambridge University Press, pp. 1-49.
3. ביקורת המרקסיזם והריאליזם  
Barbieri, Katherine. 2002. *The Liberal Illusion: Does trade promote peace?*. Ann Arbor: University of Michigan Press, pp. 17-43.
4. מלחמות העולם כמקרה בוחן לתיאוריות של תלות גומלין כלכלית  
Keynes, John Maynard. 1919. *The economic consequences of the peace*. New York: Harcourt, Brace and Howe, pp. 1-27.
- Gartzke, Erik, and Yonatan Lupu. 2012. Trading on preconceptions: Why world war I was not a failure of economic interdependence. *International Security* 36(4): 115-150.
5. כיצד ליברליזציה מסחרית ופיננסית בינלאומית משפיעה על היכולת להוביל מערכת סנקציות יעילה?  
Drezner, Dan. . 2011. *Sanctions Sometimes Smart: Targeted Sanctions in Theory and Practice*. *International Studies Review* 13: 96-108.
6. אנרגיה ומלחמות  
Colgan, Jeff D. *Fueling the Fire: Pathways from Oil to War*. *International Security* 38(2): 147-180.

---

7. האם המלחמה והשלום יכולים לחלץ מדינות ממיתון כלכלי ? מהמיתוס של מלחמה העולם השנייה למלחמת עיראק השנייה.

Higgs, Robert. 2006. *Depression, War and Cold War: Studies in Political Economy*. New York: Oxford University Press, 61-80.

Stiglitz, E. Joseph, and Linda J. Bilmes. 2011. *Estimating the costs of war: Methodological issues, with applications to Iraq and Afghanistan in Oxford handbook of the economics of peace and conflict*, edited by Michelle, R. Garfinkle and Stergios Skaperdas, pp. 2-46.

8. הכלכלה הפוליטית של המלחמה הקרה

Higgs, Robert. 1994. *The Cold War economy: Opportunity costs, ideology, and the politics of crisis*. *Explorations in Economic History* 31: 283-312.

Drury, A. Cooper, and Yitan Li. 2006. *U.S sanction threats against China: Falling to leverage better human rights*. *Foreign Policy Analysis* 2 (4): 307-24.

9. האם הגלובליזציה היא האחראית למשבר הפיננסי ?

Stiglitz, E. Joseph. 2011. *Freefall: America, free markets, and sinking of the world economy*. New York: Norton & Company, 1-26.

10. שיתוף פעולה בינלאומי בצילו של המשבר פיננסי

Cooper, Andrew. 2010. *The G20 as an improvised crisis committee and/or a contested steering committee for the world*. *International Affairs* 86(3): 741-57.

Bremmer, Ian, and Nouriel Roubini. 2011. *A G-Zero World: The New Economic Club Will Produce Conflict, Not Cooperation*. *Foreign Affairs* 90(2):

11. השפעת משבר החובות על יחסי העוצמה במערכת.

Drezner, Dan. 2009. *Bad debts: Assessing china`s financial influence in great power politics*. *International Security* 34(2): 7-45.

Friedberg, Aaron. 2010. *Implications of the financial crisis for the US-China rivalry*. *Survival* 52(4): 34-51.

12. השפעת משבר החובות על היחסים בין חברות האיחוד האירופי

Krugman, Paul. 2011. *Can Europe be saved?* *The New York Times*, January 12, 2011.

*Can Angela Merkel hold Europe together?* *The Economist*. Mar 10, 2011  
Featherstone, Kevin. 2011. *The Greek sovereign debt crisis and EMU: A failing state in a skewed regime*. *Journal of Common Market Studies* 49(2):193-217.

13. צמיחתן של קרנות ההון ממשלתיות (Fund Wealth Sovereign): השקעות בינלאומיות ככלי

---

במדיניות חוץ

Cohen, Benjamin J. 2009. *Sovereign wealth fund and national security: The great tradeoff*. *International Affairs* 85(4): 713-31.

14. סיכום ומסקנות

Helleiner, Eric. 2011. *Understanding the 2007-08 Global Financial Crisis: Lessons for Scholars of International Political Economy?*. *Annual Review of Political Science* 14: 67-87.

חומר לקריאה נוספת:

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 100 %

הרצאה 0 %

השתתפות 0 %

הגשת עבודה 0 %

הגשת תרגילים 0 %

הגשת דו"חות 0 %

פרויקט מחקר 0 %

בחנים 0 %

אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: